

Prijave za udeležitev v skupinah I. do XVIII. je c. kr. kmetijski družbi najkasneje do 31. oktobra poslati.

O pripustitvi in o definitivni odmeri prostora odločuje generalni komitej. Komitej ni primoran navajati vzrokov, ako je odklonil kak predmet. Kadar preteče čas, ki je odmerjen za zglasitev, dobi vsak poročilo, koliko prostora se mu je odmerilo, in pa dotično pripustnico.

Razstavniki bodo deležni daril, ki bodo častne diplome, svetinje, denarji in častne priznanbe, za kar se bode porabilo 50.000 gld. Za posebne odlike določena so sotrudnikom posebna darila.

Razstavljenе predmete bode razsojal in priznaval darila poseben odbor, o katerem se bodo določila še oglasila.

Posamezni razstavniki in skupni, izimši velike izložbe posameznih razstavljalcev, morejo svoje izdelke razstaviti le v dotičnih skupinah, in sicer po gori navedeni razdelitvi. Od tega določila so izjeti razstavniki velikih izložeb.

Naj mšćine za prostor bode plačati: Za 1^{m/2} na prostem 2 gld.; za 1^{m/2} v gozdnem vrtu 4 gld.; za 1^{m/2} v pokritem prostoru, in sicer prosto stoječem 10 gld.; za 1^{m/2} ob steni, in sicer s poldrugim metrom višćine 6 gld.; za 1^{m/2} višćine 3 gld.; za 1^{m/2} stene 3 gld.; za 1 do 3 vrste po 3 steklenice v skupini vinarstva 5 gld.; za vsako vrsto s 3 steklenicami več pa po 2 gld.

Generalni odbor si pridrućuje pravico, da sme za izložbe, katere bi bile posebno zanimive za rastavno podjetje, nadalje pri velikih podjetjih, kakor pri razstavi javnih zavodov, drušćev itd., na podlogi posebnih določil dovoliti znižano najemšćino. Za skupne izložbe velja glede najemšćine vse tisto, kar za posamezne razstavnike.

Najemšćino za prostor je plačati v dveh enakih obrokih, in sicer prvo polovico ob zglasitvi, drugo pa ob prejemu pripustnice.

Deželna komisija za splošno kmetijsko in gospodarsko razstavo l. 1890. na Dunaji.

Razne reći.

* Kumare in čebele. V Arlingtonu pri Bostonu v Ameriki živi vrtnar, ki prideluje zgodnje kumare. V ta namen ima rastlinjake, katere greje s parom. Prideluje pa kumar tako velikansko, da jih proda v enem tednu več nego po 10.000. Ako pa hoćemo imeti s pridelovanjem kumar po zimi v rastlinjaku kaj uspeha, treba je, da se cvetje med saboj opraiši, in sicer se to zvrši ako prenesemo s ćopićem prah moških cvetov na ženske cvete. Rećeni Amerikanec pa tega mućnega dela ne opravlja sam, ampak prinese po zimi v vsak rastlinjak po panj ćebel, katere berejo po cvetji in ga pri tej priliki opraiše, kakor zunaj na planem. Ćebelam najveć se ima ta Amerikanec zahvaliti na dobrem uspehu.

* Bramorji veliko škodujejo na vrtu. Pokonćujemo jih z raznimi naćini. Izmed njih je na jesen najboljši ta: Izkoplji kakor navaden kebel globoko in široko jamo. Zasuj jo s konjskim s slamo pomešanim gnojem. Na vrh pa deni prst, katero si izmetal iz jame. Tako jamo naredi na vsacih 30^{m/2}. V te jame se bramorji jako radi zalezejo pred zimo, ker imajo v njih gorko zavetje. Ko je nastal mraz, opri jame. V njih bode dosti bramorjev. Mraz jih bode prevzel tako, da bodo le poćasi lezli po gredi. Tedaj lahko vse pokonćaiš. Tako tudi uspešno konćujemo o g r e e.

* Kroglaste akacije. Pogosto se nahajajo prostori, na kterih se ne da niti sadno drevje niti kaj druzege vzgojevati ali zaradi slabe zemlje ali lege itd. Na taka mesta uspešno sadimo kroglaste akacije, ki simetrićno postavljene, jako krasij, kraj. Vzgojimo si jih prav priprosto. V jeseni posadimo lepe palice navadne akacije na mesto. Spomladi, ko so te palice že dobro mućevne, t. j. predno se listje popolnoma razvije, cepimo jih za kožo 2^{m/} visoko s 15^{cm} dolgim cepićem kroglaste akacije. Že prvo leto se lepo razvijo. Ko v jeseni listje odpade, porežemo poganjke na dve oćesi. V prihodnjem letu imamo že lepe krogle. Režemo jih pa potem vsako leto tako, da zunanjim poganjkom pušćamo samo po dve oćesi, pregoste veje pa izrezujemo.

* Rezanje rezanic. Rezanice so temeljna podloga vinogradu, ki se iz nova zasadi ali obnovi, od njih je zavisen uspeh in pridelek. Će se vinograd iz nova zasadi, mora se dobro rigolovati in potem z ukorenićenimi trtami zasadi. Le te se vzgoje iz rezanic v trsnici, teh pa narežemo spomladi ali jeseni v svojem vinogradu. Ko je minula trgatev, in se je trtam osulo listje, tećavno je spoznati posamezne vrste in naravnost nemogoće loćiti trte, ki dobro rode, od onih, ki manj rode ali pa prav nić. Vsak skrbeu vinogradnik bode pred jesenjo, ko pojde po vinogradu, zaznamoval trte, ki bi bile kazne za nov nasad, katere se odlikujejo s tem, da so zdrave in rodovite. Zaznamoval bode pa tudi slabe trte. S tem, da bode zaznamoval slabo trto, preveril se bode, da tudi prihodnje in tretje leto nić ne rodi, ter jo bode odstranil. Će hoćemo dobiti rezanic, pa jih je še posebno v edno zaznamenovati, kajti potem jih vzamemo od najboljših trt, kakor kmet najboljše žito porabi za seme. Će se rezanice režejo jeseni, je toliko boljše, ker potem v vinogradu ne zmrznejo, a treba jih je po zimi dobro shraniti. V zemljo v trsnici vtaknene rezanice bodo prihodnjo pomlad, će so zdrave, že pognale korenine in se lahko rabijo za nasajanje. Pri izbiranju rezanic je pa treba gledati, da niso le od zdravih trt, ampak da so tudi same zdrave.

* Ravnanje z živino po leti. V zaćetku poletja, dokler je še pomladnja mokrota, je navaduo dovolj zelene k r m e, pozneje, će je dolga suša, pa je većkrat jako primanjkuje. Z drugo polovico pokaže se navadno neugodni vpliv nezadostne krme, z veliko poletnjo vroćino pa tudi

prihajajo tako imenovane poletne bolezni: vranični prisad, gnila mrzlica, driska, griža, vnetje možganov, katere bolezni se rade na hudo obrnejo. Da trajna letnja vročina ne škoduje živini, treba je proti njej posebno varovati prežvekovalce in prasiče. Zato naj se živali ob vročih dneh le zjutraj zgodaj in zvečer pozno gonijo na pašo. Za čisto in hladno pitno vodo v hlevu in na paši je tudi treba zadostno skrbeti. Poklada naj se lahko prebavna sočna krma, nikakor pa ne težko prebavna živila in taka, ki gredo močno v kri. Koristno in zdravo je dajati živini kislaste pijače, zlasti delavnim živalim; najboljša je voda, če se jej prilije nekaj dobrega jesiba. — Pazi, če kako živinče ne prebavlja slabo. Če gre od kake živali le malo ali pa suho blato, morda celo pomešano z žmuklji sluzi in krvi, pošlji takoj po živinskega zdravnika. — Soparni, vroči hlevi so jako nezdravi, pa tudi po noči hlev dobro prezračuj; gno spravi vsak dan iz njega in večkrat poškropi po njem z mrzlo vodo. Vsekakor pa za sredi poletja prihrani nekaj krme, da živina ne bode stradala, kar je vzrok mnogim boleznim.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

130.

Žena dobrotnica.

Velika je naloga žene v obitelji, ali to še ni vse, česar položaj žene v društvenem življenju zahteva. Tudi zunaj obitelji čakajo žene naloge, katere more samo ona na občno korist in srečo vršiti. V obitelji dela žena za sebe in za svojce, delovanje njeno zunaj tega kroga je namenjeno drugim, kateri trebajo njene pomoči, vzladi ubogim ženam in deci.

Življenje in odnošaji njegovi so se bitno premenili. Te premembe niso zožile, temveč še razmaknile delokrog ženi. Nekdaj je soproga graščakova vodila domače gospodinstvo pa tudi k kmeticam svoje oblasti je hodila gledat, kako gospodinijo. Ona jih je učila, kazala jim in pomagala. Dokler je bil kmet tlačan graščakov, to je dokler je moral po več ali manj dni v letu graščaku zastoj delati, in gotov del svojih pridelkov v grad voziti, takrat je svetovala vlastna korist graščaku, da nadzoruje gospodarstvo svojega podložnika, da ga varuje propasti, kajti tako je varoval tudi sam sebe. S soprogom vred je pazila tudi graščakinja na tlačanovo hišo in gospodinstvo, kajti je bila prepričana, da neke dolžnosti le njej gredo in jih ona mora prevzeti.

Dandanes ni več takih odnošajev. Kmet je sam svoj gospodar, ni mu treba nikomur zastoj delati. In to je gotovo pravično. Ali stem ni pretrgana vsaka zveza med njima, graščaka in kmeta vežejo tudi sedaj še ve-

liki skupni interesi, ne takošni, kakoršni popreje, ali vsekako vrlo znameniti. Graščak in kmet sta poljedelca. Štedljivo, gospodarsko, marljivo in imovito kmetstvo je koristno tudi graščaku, kakor mu je z druge strani škodljivo zapravljivo, leno in siromašno kmetstvo. Graščak kot laobražen človek in boljši gospodar bi moral kmeta odvrčati od zla in dajati mu dobrih svetov. Graščak naj bi pomnil vselej, da on in kmet sta prevažen faktor v gospodarstvu. In graščakinja bi si nabrala nevenljivih zaslug za kmetstvo, ako bi pregledavala, kaj in kako delajo kmetice, kako gospodinijo, da jih potem primerno poučava v raznih rečeh. Mnogo gre v zgubo pri kmetскеj hiši radi neznanja, drugo se ne obrne tako koristno, kakor bi se moglo, toraj ne zaleže toliko pri hiši, kolikor bi lahko. Kmetica ne zna tečnih jedi skuhati, izlasti kedar je bolnik pri hiši, takrat je že Bog pomagaj. Kmet ca se oblači pisano, navleče nase raznih fabriških cunj in trakov, narodno nošo pa zanemarja. Kakor se ljudstvo na kmetih dandanes oblači, to ni ne za zimo, ne za leto. In kako drago se plačuje ta roba, vzladi ker jej neuko ljudstvo ne vé prave cene! V tem področju se odpira gospojam na kmetih — ne samo graščakinjam — široko polje blagonosnega delovanja. Tu ne gre za podporo siromakom, tu gre za to, da se novci po nepotrebem ne trosijo, da se slaba roba predrago ne kupuje, da se tečne jedi kuhajo, vzladi bolnikom, da se jim lepo postreže, da se vse prav obrača, da se nič ne zavrže, da je snaga pri hiši i. t. d.

Mi Slovenci pa v tem oziru pričakujemo izdatne pomoči od ženskih samostanov. Na Kranjskem imamo uže tri na deželi. Dobro bi bilo, ako bi vse velike fare imele to srečo. Koliko dobrega lahko storé „sestre“ pri ženskej mladini v gore omenjenem zmislju, kedar uže šoli odraste! Torej: „Ne straši se truda, ne straši se dela!“ Saj gré za časni in večni blagor ljubljenege naroda. Obžalujemo pa, da se tudi Kranjice nočejo bolje oprijeti te hvalevredne naloge. Kaj je krivo? Kdor more, naj prigovarja, spodbuja, svetuje, deluje! In šlo bode.

Na Ogrskem, Poljskem in Nemškem se hvalijo, da gospeje na deželi stanujoče razvijajo vrlo živahno delavnost, da so tu in tam prave matere ne samo sirotam in siromakom, temveč so tudi prave učiteljice in svetovalke kmeticam. Če je treba sveta pomoči ali zdravil, kmetica gre v grad in brez strahu potrka na duri gospe baronice ali grofice, in tudi prejme česar išče. Angleške gospe na deželi imajo gotove dneve in ure, oo katerih hodijo k njim žene zakupnikov, delavcev in sploh vse, katere potrebujejo njene pomoči. Tako nastajajo dobri odnošaji med graščaki in kmeti, in to tem bolje, ker se oslanjajo na dobro voljo in na prepričanje, da pospešujejo in branijo interese ene in druge stranke. Verujemo, da to ni vselej tako lahek posel. Kmet je preveč nezaupljiv, vzladi ondi, kjer še ni pozabil fevdalnih odnošajev. Pa tudi nekateri graščaki se ne morejo pre-